

INDIENS EKONOMISKA UTVECKLING

Av fil. mag. MARTIN S. ALLWOOD, Stockholm¹

EFTER C. J. L. Almquists skrift med samma namn är det brukligt att tala om »den svenska fattigdomen». Vad som menas med fattigdom är inte lätt att säga. Om man som ett index på fattigdomen tar den årliga inkomsten genomsnittligt för varje medborgare har man däremot skäl att tala om »den indiska fattigdomen». En mängd olika uppskattningar ha gjorts av den indiska nationalinkomsten; vi citera här några av de mest kända (gjorda av såväl pro- som antiengelska observatörer):

Författare	År	Inkomst per år
Dadabhai Naoroji	1870	30 kr.
Lord Curzon	1900	45 »
Wadia och Joshi	1913—14	66 »
Shah och Khambata	1921—22	100 »
Findlay Shirras	1922	174 »
Visvesvaraya	1922—23	123 »

Under perioden 1913—1921 hade priserna i Indien stigit med 80 procent (jämför motsvarande utveckling i Sverige), vilket delvis förklarar skillnaderna mellan förkrigsuppskattningarna och de, som gjorts efter kriget. Penningvärdet föll i Indien liksom överallt på grund av kriget. Man hör ofta en stereotyp fras om »Indiens sagolika rikedomar», men en blick på de ovan angivna siffrorna är tillräcklig för att man skall förstå, att enbart naturrikedomar betyda i och för sig inte välstånd. Indien har väldiga rikedomar i sin jord, men landets invånare ha så gott som ingen nytta av dem. Som ett resultat av en hart när otrolig ekonomisk *laissez-faire* politik finner man i Indien en levnadsstandard så låg, att den knappast ens kan kallas standard. Västerländska begrepp förmå ej fatta Indiens ekonomiska tillstånd; för flertalet indier är »nöd» och »elände» den enda beskrivningen.

¹ Det kan nämnas att författaren studerade i Indien och särskilt vid Tagores universitet, Santiniketan, under åren 1938—1939. Red. av *Svensk Tidskrift*.

Till jämförelse kan nämnas, att nationalinkomsten per person i Japan beräknats till 406 kr., i Tyskland till 951 kr., i Frankrike till 953 kr., i England till 1,638 kr., i Kanada till 1,902 kr. och U. S. A. till 3,079 kr.

Indien med sina något över 100 kr. per invånare i årsinkomst har alltså en levnadsstandard som är fyra gånger lägre än Japans och trettio gånger lägre än Förenta Staternas. Det är knappast förvånande, att man inte hos gemene man i Indien påträffar de hygieniska anordningar sådana författare som Miss Mayo efterlysa i »Mother India»!

Ungefär 70 procent av befolkningen eller 245 miljoner människor leva av jordbruk och dess binärningar. Den industriarbetande befolkningen har angetts till 10,3 procent eller ungefär 35 miljoner. Emellertid anmärka Jathar och Beri¹, två av Indiens främsta nationalekonomer, att endast 1,5 procent av befolkningen har sitt förvärvsarbete inom organiserad industri. Resten sysslar med halvindustriellt arbete, hemvävnad o. d., i nära samband med jordbruket i de tallösa indiska byarna. Till de 245 miljoner, som direkt bero av jordbruket, kunna alltså läggas ytterligare 30 miljoner, som till hälften bero av jordbruk och till hälften av hantverk och mindre industrier.

Professor N. G. Ranga är den indiska bonderörelsens ledare och betraktas allmänt som den störste nu levande experten på indiska bonde- och lantbruksfrågor. I hans bok »The Modern Indian Peasant» ingår en beskrivning av den indiske jordbrukarens levnadsstandard, som förtjänar att anföras.

I kapitlet »Sex öre om dagen» (Seven Pies a Day) påvisar professor Ranga, att eftersom de indiska lantbrukarnas samlade inkomst per år utgör något över 9,500 miljoner kronor och deras antal något över 275 miljoner, medelinkomsten per person blir c:a 45 kr. per år. Men den indiske bonden får inte förbli i besittning av denna minimala årsinkomst. Skuldsättningen på den indiska landsbygden är ett olidligt gissel. Var person har i genomsnitt en (ofta ärvd) skuld, för vilken en ränta av i bästa fall 12 procent måste betalas till ockrarna. De indiska lantbrukarnas sammanlagda skuldsättning uppgår enligt Banking Enquiry Committee till 1,500 miljoner kronor med c:a 14 kr. per person i räntebörda. Om man nu drar dessa 14 kr. från de 45, återstår en bruttoinkomst per år per person av c:a 30 kronor fria från skuldräntor. Det är av dessa pengar

¹ Intro. to Economics, Part Two, Elements of Indian Economics. Madras, 1936.

bonden skall betala sina skatter, arrenden och avgifter samt livnära sig under ett helt år.

De skatter och avgifter den indiske bonden betalar fördela sig på »Land Revenue» (kronoskatt) med 1,200 milj. kr., på tullar och saltskatt med 710 milj. kr., på rusdrycksskatt från lantbrukarna med 140 milj. kr., på avgifter till chowkidaris (uppsyningsmän) med 36 milj. kr., på försäljningsavgifter med 60 milj. kr. och på kommunala utskylder med 220 milj. kr., tillsammans 2,366 milj. kr.

Dividerar man denna skattebörda med antalet lantbrukare blir resultatet att var och en får betala ungefär 9 kronor i skatter och avgifter, eller 20 procent av bruttoinkomsten. För den indiske bonden återstår något mer än 20 kr. per år till de dagliga utgifterna. Detta ger en dagslön av 10 öre per dag, då räntorna betalats, och 6 öre per dag, då skatterna betalats.

Professor Ranga vänder sig med förklarlig bitterhet mot den administration, som kunnat tillåta att ett sådant tillstånd fått uppkomma (sid. 61):

»Någon kanske undrar varför man skulle göra sig så mycket besvär med att genom en labyrint av statistik och vägningar av antaganden utarbete ett mått på den indiske bondens fattigdom, när bevisen överflöda: utsultna arbetares gestalter, undernärda bönder och svälten på frammarsch över hela landsbygden. Men varken regeringen eller våra experter vilja tro sina ögon eller viskningarna i deras öron. De vilja ha ett ekonomiskt mått på ekonomiska förhållanden. Härav följer regeringens vägran att erkänna hungersnöd i något distrikt, såvida inte arbetarna äro redo att skynda till dess reservarbeten och arbeta där i den glödande solen tio timmar om dagen i stenbrotten för åtta öre var. Regeringen skryter med sina framgångar i kampen mot hungersnöd och massdöd på grund av svält men den struntar i det faktum att miljoner dö av lunginflammation och influensa på fjorton dar under dessa hektiska dagar.»

Eftersom kostnaden för underhåll av c-klassfångar i fängelserna i Madras är omkring 15 öre om dagen, eller dubbelt så mycket som lantarbetarens medellön, är det enligt Ranga »ett under att så få människor söka skydd i fängelserna, som ha det relativt mycket bättre ställt.»

En verklig försämring synes ha inträtt i den indiske lantbrukarens ställning under de senaste femtio åren. Nominallönen har gått upp, men denna stegring uppväges väl av penningvärdets fall; reallönen synes ha sjunkit. I mitten på förra århundradet bodde 40 procent av Indiens befolkning i städer och 60 på landsbygden. På grund av den enorma befolkningsökningen har antalet bönder

relativt sett ökats utan ökade utkomstmöjligheter. Till råga på olyckan äro de indiska arvslagarna sådana, att jordegendomarna styckas upp undan för undan i allt mindre och mindre lotter, så att en jordbrukare numera enbart på grund av för liten areal på sin mark omöjligt kan få lantbruket att bära sig.

Undersökningar ha visat, att i byn Bairampur i Punjab i Nordindien 34,5 procent av jordbrukarna hade mer än 25 olika jordbitar var. En undersökning av 2,397 byar i Punjab avslöjade att 17,9 procent av lotterna voro under 40 ar, 25,5 procent voro mellan 40—120 ar, 14,9 procent voro mellan 120—200 ar och 18,0 procent voro mellan 200—400 ar.

Alltså icke mindre än 76,3 procent av lotterna under 400 ar. Från Sveriges historia känna vi vilka olägenheter en sådan ägospridning innebär; ett skifte torde vara en överhängande nödvändighet i Indien. För närvarande äro brukningsdelarna i stora delar av Indien — framför allt i Bengalen — så små, att jordbrukarna endast kunna få arbete på sin jord under sex månader av året. Det återstående halvåret få de gå sysslösa. Under sin påtvingade arbetslöshet bli de mer benägna att lyssna på extrem politisk propaganda, och det är ingen tillfällighet, att kommunisterna i Indien ha sitt förnämsta stöd i Bengalen.

Den del av befolkningen, som har sitt förvärvsarbete inom industrien, sönderfaller i två kategorier: a) arbetare inom storindustrien och b) arbetare inom småindustri och hantverk, vanligen i byarna.

År 1933 hade Indien 8,452 fabriker som sysselsatte 1,403,212 arbetare. Som ansvariga för dessa industrier stodo vid samma tid ungefär 8,000 i Indien inregistrerade aktiebolag samt 911 aktiebolag inregistrerade utom landet.

Indiens ojämförligt viktigaste industri är bomullsindustrien, som igångsattes i Bombay i mitten på 1800-talet och fortfarande har sitt centrum i denna stad. Under förra världskriget utvidgades bomullsindustrien avsevärt på grund av arméns behov av uniformer, och detsamma torde vara fallet under den nuvarande världskrisen. Å andra sidan har den indiska bomullsindustrien lidit två stora avbräck: genom förlusten av den kinesiska marknaden samt genom kraftigt ökad japansk konkurrens. (Importen av bomull till Indien utgjorde 1935 20 procent av det totala importvärdet.) Den indiska bomullsindustrien kan numera tillgodose så gott som hela det indiska behovet av bomullsvaror med hjälp av hemindustrin, som svarar för 25 procent av det bomullstyg, som förbrukas i Indien.

En annan indisk storindustri är tillverkningen av jute, som påbörjades i Bengalen år 1855. Även denna industri kom upp sig genom det förra världskriget, då miljoner sandsäckar vid alla fronter tillverkades av bengaliskt jute. År 1881 hade Indien 21 jutefabriker, som sysselsatte 38,000 arbetare, medan denna industri numera sysselsätter 276,000 arbetare i 103 fabriker. 90 av dessa fabriker ligga inom ett område med 50 kilometers radie med Calcutta som centrum. Indien har så gott som monopol på tillverkningen av jute, men industrien finansieras och skötes nästan uteslutande av europeiska kapitalister.

Järn och stålindustrien är givetvis nyckeln till Indiens industrialisering. Den daterar sin uppkomst från 1874, då the Barakar Iron Works startades vid Jhariakolgruvorna i Bengalen. Nästa viktiga steg i den indiska järnindustriens historia var bildandet av det världsberömda Tata Steel and Iron Company, som påbörjade sitt arbete 1911 i staden Jamshedpur, som numera är en riktig bikupa för allt som har med tillverkningen av stål, järn och plåt att göra. En jämförelse mellan Sverige och Indien för vissa järn och stålprodukter kan vara av intresse.

Produkt	Indien	Sverige
Järnmalm (1938)	1,850 (tusen ton)	8,500 (tusen ton)
Tackjärn »	1,576 »	713 »
Stål	982 »	972 »

Indien passerade Sverige i produktionen av stål 1938, efter att tidigare ha legat betydligt efter. För det pågående kriget torde den indiska stålproduktionens utveckling vara av största betydelse.

Bomull, jute och stål äro de viktigaste tillverkningarna inom Indiens industri. Efter dessa böra läderindustrien, de kemiska industrierna samt pappers- och tändsticksindustrien nämnas.

På grund av att engelska militära myndigheter år 1860 införde västerländska garverimetoder för arméns behov och startade en sadelfabrik i Cawnpore (i gangesdalen) har denna stad kommit att bli Indiens lädercentrum, ett slags orientaliskt Örebro. Liksom så många andra indiska industrier kom även denna upp sig under det första världskriget, då the Indian Munitions Board beställde stora kvantiteter skor och stövlar härifrån till de allierade arméerna jorden runt.

Inom de kemiska industrierna är det särskilt svavelsyretillverkningen som gått framåt under tjugo- och trettitalen. Meddelanden under det nu pågående kriget ge vid handen, att en kraftig utvidgning äger rum på detta område.

Den indiska pappersindustrin uppstod 1870, då Ballyfabrikerna igångsattes i närheten av Calcutta. 1935 fanns 10 pappersfabriker i Indien, varav fyra i Bengalen och tre i Bombay. Som råvara använder man sabaigräs, som växer rikligt i Nordindien; vid vissa fabriker använder man också bambumassa.

Slutligen kan nämnas att Indien numera är så gott som självförsörjande vad cement beträffar. 1935 producerades inom landet 764,000 ton och importerades endast 67,000 ton. En indisk tändsticksindustri har uppstått, som framgångsrikt konkurrerar med den svenska industriens dotterbolag.

För att i någon mån hjälpa upp sin miserabla belägenhet ha indiska jordbrukare och industriarbetare tillgripit två från västerlandet importerade metoder.

En fackföreningsrörelse har uppstått och är stadd i snabb utveckling. 1935 hade 138,000 arbetare organiserat sig i fackföreningar; 1938 hade deras antal stigit till 254,000. Regeringen genomförde 1926 en lag om fackföreningar, varvid arbetarnas rätt att organisera sig erkändes. Emellertid är den indiska fackföreningsrörelsen inte på långt när så slagkraftig som den kunde vara. Jathar och Beri anföra en del orsaker till detta:

»Ledningen av de indiska fackföreningarna ligger fortfarande till stor del i händerna på folk från medelklassen, som, ehuru de säkert ha goda avsikter, icke alltid förstå arbetarklassens behov och svårigheter. Stundom händer det att de ha politiska och andra motiv vid sidan om arbetarnas välfärd. En annan svaghet i den indiska fackföreningsrörelsen är att arbetskraften i de flesta av våra industriella centra är heterogen till sin karaktär: arbetarna komma från olika platser, tala olika språk, bekänna sig till olika religioner o. s. v. En effektiv samordning är under sådana förhållanden ytterligt svår. Allmän analfabetism bland arbetarna är ett annat allvarligt handikap. Och slutligen måste vi nämna den indiska arbetskraftens fluktuerande karaktär. Även om arbetaren förblir mer än ett år i staden efter att ha lämnat sin by, arbetar han inte nödvändigtvis i samma fabrik utan byter företagare ett flertal gånger.»

De indiska arbetarledarna själva anse, att fackföreningsrörelsens svårigheter snarare bero på kongresspartiets konservativa inriktning. Gandhi och de andra kongressledarna vilja inte erkänna arbetarrörelsen som en integrerande del av den nationella rörelsen, utan gå med på regeringens avvärjande politik. En radikal arbetarledare, B. T. Ranadive, skriver 1939 i tidskriften *National Front* (under rubriken »Indiens proletärer vakna upp»):

»Från sin första begynnelse efter det förra världskriget har fackföreningsrörelsen i Indien växt till en väldig massrörelse som bereder imperialismen och de kapitalistiska intressena sorg och oro. På tjugo år har dess oemotståndliga appell gått ut till varje fabrik, gruva och verkstad. Strejkernas häpnadsväckande siffror äro ett mått på dess växande omfattning, som går genomsnittsiindiern förbi. Mellan 1921 och 1938 deltog inte mindre än 307,000 arbetare om året i strejkaktioner. Antalet förlorade arbetsdagar är lika häpnadsväckande, och antyder strejkernas ihållande och envisa art. Mellan 1921 och 1927 förlorades 5,776,000 dagar varje år; mellan 1928 och 1938 förlorades 6,987,000 dagar, ehuru genomsnittsantalet strejker var mindre. Enbart under året 1937 förlorades 8,983,000 arbetsdagar. Arbetarnas motstånd är inte längre kortlivat. Strejker som sträcka sig över två eller tre månader ha blivit vanliga. Arbetarna kämpa desperat och ge sig endast då de blivit slagna i grunden eller vunnit framgång.»

Ranadive anser, att fackföreningsrörelsen i Indien alltmera blivit en rörelse för att säkra den fria föreningsrätten. Mellan 1921 och 1930 utkämpades således nästan 30 procent av strejkerna om frågan om rätten att avskeda arbetare, d. v. s. för vidmakthållandet av arbetarnas enighet och föreningsrätt.

Även om den officiella statistiken upptar endast 254,000 fackorganiserade arbetare i Indien, kan man dock säkert räkna med att dessa dra med sig ytterligare cirka 500,000 arbetskamrater vid strejkaktionerna. Man kan alltså inte enbart uppskatta den indiska fackföreningsrörelsens betydelse efter de officiellt registrerade arbetarnas antal. Rörelsen besitter en dynamik, som med all sannolikhet kommer att väsentligt öka dess inflytande både på kongresspartiets politik och den centrala regeringen. Slutligen bidrar den otvivelaktigt till att bryta ned kastväsendets skråindelning av samhället och skapa en mera mobil intressegemenskap, anpassad efter ändrade ekonomiska förhållanden.

Den andra metoden för att undanröja folkets ekonomiska misär är kooperativ samverkan. Initiativet till de första kooperativa föreningarna i Indien togs av en engelsman i Madras, Fredrick Nicholson. Målet för den kooperativa rörelsen var att bekämpa den enorma skuldsättningen på den indiska landsbygden genom att förse bönderna med billig kredit. Nicholson började med sin propaganda redan 1895. Huvudsakligen som ett resultat av denna genomfördes 1904 en allindisk lag om möjlighet till kooperativa föreningar, vilka snarast kunna betecknas som kreditkassor. För att bilda en förening fordrades att tio personer ansökte om registrering; alla tio måste tillhöra samma by eller samma kast eller

samma stad. Rörelsen växte rätt snabbt och en ny lag genomfördes, som godkände kooperativa föreningar för inköp, försäljning, försäkring, bostadsbyggande o. s. v. 1912 fanns det 8,177 sådana föreningar med 403,000 medlemmar. Enligt senast tillgängliga uppgifter (1934) var antalet kooperativa föreningar i landet 105,083. De fördelade sig på lantbruksföreningar med 92,467, andra föreningar med 11,124, centrala och provinsiella banker med 613 och garantiföreningar med 879.

Rörelsen hade 1934 4,316,000 medlemmar med ett aktiekapital av 1,432,000,000 kronor (enligt Jathar och Beri). Emellertid tillgodoses till och med i de modernaste provinserna — t. ex. Bombay — endast 10 procent av lantbrukarnas kreditbehov genom den kooperativa rörelsen.

Den hinduiska familjerätten med samägande och gemensam disposition över ägodelarna inom familjen gör indierna a priori kooperativt inställd. Där Kooperationen har anammats och utförts har den också medfört goda resultat. Billig kredit har ställts till lantbrukarens och hantverkarens förfogande; dessa ha gjort stora räntebesparingar. Oekrarnas monopol i byarna har brutits. Den kooperativa bankrörelsen har minskat hamstrandet i byarna. Liksom i Danmark har jordbruket organiserats kooperativt på flera ställen. Jordbruksdepartementet har fått värdefull hjälp vid spridandet av kunskap om bättre frösorser, redskap och boskapsraser. Slutligen har den kooperativa rörelsen även i Indien bidragit till att uppfostra medborgarna till ekonomiskt och socialt ansvar och självstyrelse. Kooperationen i Indien har utfört en demokratisk gärning, inte minst på de inhemska staternas territorium.

Det finns emellertid stora svagheter i den indiska Kooperationen trots dess sjudande aktivitet. Bristande punktlighet i betalningarna och dålig kontroll förekomma och i många fall finns det mycket litet sann samverkan; den individuella vinningens lockelse blir övermäktig. Folkbildningen i Indien är för dålig för att en upplyst Kooperation ännu skall kunna fungera. Rörelsen genomgår för närvarande en period av hälsosam självkritik och såväl officiella som privata intressenter visa en ivrig önskan att bättra det som brister. Man tycks inse, att regeringens jordbruksutskott har rätt, då den uttalar, att »om Kooperationen misslyckas, försvinner det jordbrukande Indiens bästa hopp»

En framställning av det indiska förvärvsarbetet och dess utsikter skulle emellertid vara högst ofullständig utan ett omnämnande av

den fundamentala åsiktsskiljaktighet som faktiskt råder bland de ledande männen i landet om hur den framtida utvecklingen bör gestaltas. Två motsatta uppfattningar kämpa rastlöst om herraväldet, den ena ledd av Gandhi och den andra av västerländskt påverkade nationalekonomer som Jathar och Beri.

Mahatma Gandhis uppfattning är i korthet den, att sysselsättningsproblemet måste lösas före de tekniska problemen inom produktionen. Det är inte mängden varor som är avgörande för välbefinnandet, säger Gandhi, utan mängden sysselsättning. Hans nationalekonomiska skola har fått namnet »charkkhaskolan», eller spinnrocksskolan, emedan den anser, att den enda lösningen av Indiens försörjningsproblem ligger i en renässans av de små producerande enheterna, hemmet och byn. Hemindustri och småindustri i byarna skall uppmuntras. I den utomordentligt fina gandhistudien »Mahatma Gandhis Ideas» återger C. F. Andrews denna riktningens program med Gandhis egna ord (sid. 160):

»Låt oss anta, att bomullsfabrikerna utvidgas så att de tillgodose hela Indiens tygbehov — kommer situationen för de svältande miljonerna, som ytterligt väl behöver en stödindustri till jordbruket, att på något vis förbättras? Låt oss se. Vår tygkonsumtion i dag är 4,661 miljoner yards. För att tillverka denna kvantitet behövs ungefär 500 miljoner kilo garn. För att få 500 miljoner kilo garn behövs 11 miljoner spolar, och för att förvandla garnet till tyg 215,000 vävstolar. Att sköta dessa 11 miljoner spolar och 215,000 vävstolar behövs på sin höjd 600,000 arbetare. Detta innebär, att högst 2,500,000 människor kan få sitt levebröd av denna industri. Fabrikerna och spinnrocken är därför skilda storheter och tillåta ingen jämförelse.

Låt oss nu se hur många själar som kan få arbete, om samma kvantitet tillverkas i våra hemindustrier. Tillverkningen av 500 miljoner kilo garn skulle kräva minst 46,000,000 spinnrockar med en kapacitet av cirka 11 kilo om året. Detta innebär att 46 miljoner människor skulle utöka sin inkomst genom hemspinning.»

Gandhi tror inte på någon industrialisering av Indien i stor skala. De naturliga förutsättningarna göra Indien till ett åkerbrukande land, och enligt den store kongressledaren bör det så förbliva. En av Gandhis närmaste medarbetare, chefen för hemindustriavdelningen i Gandhis nya huvudstad Wardha, J. C. Kuma-rappa, ser också en annan betydelse i fostrandet av hemindustrien (i skriften *Unemployment*, 1938):

»Då vi nu funnit orsaken till arbetslösheten i vårt land och vet att botemedlet ligger i att använda lokalt tillverkade varor måste vi gå vidare och ta reda på, vilken tillverkningsmetod som ger den bästa

lösningen. Det finns två huvudsakliga metoder, den centraliserade och den decentraliserade. Den centraliserade metodens väsen är koncentration — antingen av rikedom eller makt. Men ett dugligt system borde genom själva sitt verkningssätt fördela rikedom rättvist. Med centraliserade metoder måste distributionen bli konstlad även om vi kan tillverka fler standardiserade artiklar. Med decentraliserade metoder fördelar själva produktionsakten rikedomar och funktioner automatiskt.»

Arbetslöshetens och den genom militärinkallelser maskerade arbetslöshetens spöke har ju även på andra håll givit upphov till den tanken, att en överrationaliserad produktion och ett övercentraliserat tillhandahållande av tjänster (t. ex. sjukhusvård) medför faror för det ekonomiska systemet. Men det konsekventaste motståndet mot ekonomiska koncentrationstendenser torde vara att finna i Indien, där charkhaskolan oryggligt förfäktat den åsikten, att fredlig sysselsättning är det primära och varumängd det sekundära vid ekonomisk planering.

En jämförelse mellan Indien och Ryssland på denna punkt är givande. Men förutsättningarna äro olika. I Ryssland har regeringen haft makt att genomföra sammanslagning av jordbruken till större kooperativa enheter, under det kongresspartiet i Indien hittills inte haft en sådan makt. Den arbetslöshet i Indien, som beror på ägospridning och för små brukningsdelar, har alltså ej kunnat avhjälpas genom anlitande av samma metoder som i Sovjetunionen. Behovet av en tilläggssysselsättning har i Indien framstått som det primära. Vidare ha militära förberedelser i Indien ej nödvändiggjort ett snabbt framskapande av tunga industrier för krig. Den kapitalvaruproducerande industrien, som är en förutsättning för den konsumtionsvaruproducerande, har i Indien ostört fått ägna sig åt produktion av maskiner för fredsändamål, vilket innebär att en mindre press på densamma förelegat. Det pågående kriget kan möjligen åstadkomma en viss förändring här, men den stora linjen torde förbli densamma som under mellankrigsperioden.

Charkhaskolans teser sakna dock inte vedersakare. Jathar och Beri t. ex. föra med kraft maskinskolans talan. I textboken *Elements of Indian Economics* uppräknas de sju fördelar, som skulle vinnas för Indien genom en snabb industrialisering. De äro:

1. Befolkningen skulle bli jämnare fördelad mellan olika yrken, varigenom missväxt endast skulle beröra en mindre kategori än nu.
2. Industrialiseringen, om rätt skött, kommer att berika landet.

3. Skatteunderlaget hos folket stärkes, varigenom statens uppgifter bli lättare att utföra.

4. Industrien ger utrymme för mera olikartade begåvningar och kommer att göra folket intelligent, vaket och framåtsträvande.

5. Industrialiseringen kommer att skapa nya arbetstillfällen och kommer att till stor del lösa medelklassens arbetslöshetsproblem.

6. Industrialiseringen kommer att skapa vanan att göra produktiva investeringar och kommer att minska lagrandet i byarna.

7. Industrialiseringen har stor betydelse för landets militära slagkraft.

De båda indiska nationalekonomerna sammanfatta sin uppfattning i satsen: »Industrialisering är högeligen önskvärd för Indien.» Motsättning mellan de båda indiska skolorna kan inte gärna vara större. Pressen är dagligen fylld av argument och motargument i frågan och fejden mellan åsiktsriktningarna rasar med oförminskad styrka. De flesta av de nationalekonomer som avlagt sin doktorsgrad i Europa ansluta sig till maskinskolan; D:r Kumarappa är kanske det mest kända undantaget. Denna teoretiskt ekonomiska fejd gör att det praktiska handlandet delvis paralyseras, då man är osäker om hur framtiden verkligen kommer att te sig för Indien. De stora krigen äro ju industrialiseringens viktigaste pådrivande faktor, och den rent ekonomiska frågan övergår därför till en politisk fråga, där Gandhis etiska pacifism står mot maskinskolans krav på en nationell indisk armé. I den mån sådana värdepremiser påverka handlandet, kan man tryggt påstå att den pacifistiska riktningen omfattas av det stora flertalet aktiva indier; ett undantag utgör Jawaharlal Nehru, som allmänt väntas bli landets icke-officielle ledare efter Gandhi.